

สถานการณ์การผลิตและการค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559

เกวลิน หนูฤทธิ์
ส่วนเศรษฐกิจการประมง กรมประมง

1. สถานการณ์การผลิต

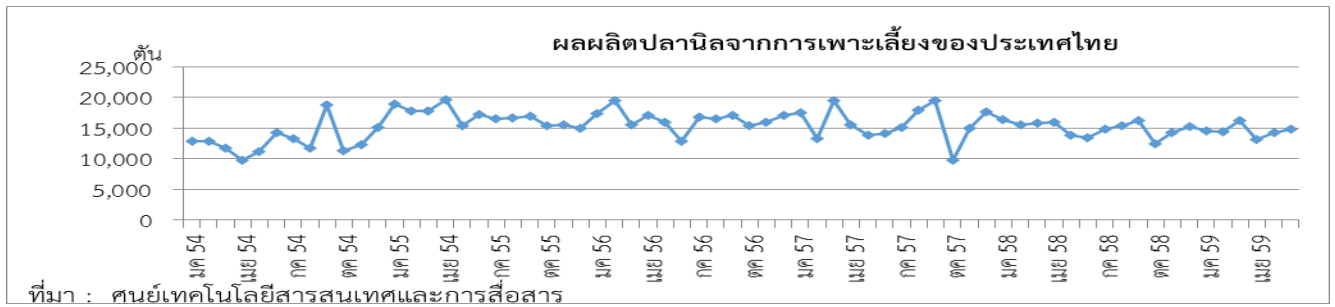
ผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยงเบื้องต้นในช่วง 6 เดือนแรกปี 2559 ปริมาณ 87,675 ตัน ลดลง -3.7% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 1) เนื่องจากเกษตรกรประสบกับสภาพอากาศที่ร้อนจัด และปัญหาภัยแล้งช่วงต้นปีต่อเนื่องจากปี 2558 เกษตรกรเร่งจับผลผลิตจำหน่ายก่อนถึงช่วงฤดูร้อน เนื่องจากไม่มีน้ำมาเติมลงในบ่อเลี้ยงสำหรับการถ่ายเทน้ำ อีกทั้งฤดูฝนปีนี้มาล่าช้ากว่าปกติ ส่งผลให้เกษตรกรต้องชะลอการเลี้ยงปลานิลออกไป

สำหรับปี 2559 คาดว่า มีปริมาณผลผลิตปลานิล 174,899 ตัน ลดลงเล็กน้อย -2.6 % เมื่อเทียบกับปี 2558 เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้งที่ค่อนข้างรุนแรงกว่าในปี 2558 รวมทั้งสภาพอากาศที่ค่อนข้างร้อนจัด

ตารางที่ 1 ปริมาณผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยง ปี 2558 -2559 (ม.ค.-มิ.ย.) (หน่วย : ตัน)

เดือน	2558	2559	%Δ 59/58	%Δ 59
ม.ค.	16,377	14,571	-11.0	-4.5
ก.พ.	15,593	14,435	-7.4	-0.9
มี.ค.	15,854	16,313	2.9	13.0
เม.ย.	15,921	13,135	-17.5	-19.5
พ.ค.	13,857	14,312	3.3	8.9
มิ.ย.	13,479	14,909	10.6	4.2
ก.ค.	14,870			
ส.ค.	15,483			
ก.ย.	16,277			
ต.ค.	12,410			
พ.ย.	14,237			
ธ.ค.	15,262			
รวม	179,620			
3 เดือน	47,824	45,319	-5.2	
6 เดือน	91,081	87,675	-3.7	
9 เดือน	137,711			
12 เดือน	179,620			

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กรมประมง (ประเมินจากการลงลูกพันธุ์ปลานิล) ข้อมูล ณ วันที่ 29 มกราคม 2559



ภาพที่ 1 ปริมาณผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงปลานิล ปี 2554-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

2. สถานการณ์ราคา

2.1 ราคาที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม

ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มภาคกลางในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ปลานิลขนาดเล็ก 2 9.75 บาท/กก. ขนาดกลาง 44.71 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 53.34 บาท /กก. โดยทุกขนาดมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น +20.9%, +14.5% และ +8.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมาเนื่องจากผลผลิตในช่วงครึ่งปีแรกลดลงเล็กน้อยจากภาวะภัยแล้งและสภาพอากาศแปรปรวน (ตารางที่ 2 และภาพที่ 2)

2.2 ราคาขายส่ง

ราคาขายส่ง ณ ตลาดไท ในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ปลานิลขนาดเล็กอยู่ที่ระดับ 39.06 บาท/กก. ขนาดกลาง 49.04 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 59.96 บาท /กก. โดยปลานิลทุกขนาดมีการปรับตัว +1.4%, -6.4% และ -2.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 3 และภาพที่ 3)

2.3 ราคาขายปลีก

ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ปลานิลขนาดกลางอยู่ที่ระดับ 60.35 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 74.10 บาท/กก. โดยขนาดกลางปรับตัวลดลง -1.0% ขณะที่ขนาดใหญ่ปรับตัวเพิ่มขึ้น +0.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 4) เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 4 พบว่า ราคาขายปลีกที่ผู้บริโภคซื้อ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปลานิลยังคงเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคภายในประเทศมีความต้องการสูง ในขณะที่ผลผลิตปลานิลในปีนี้ลดลงเล็กน้อย

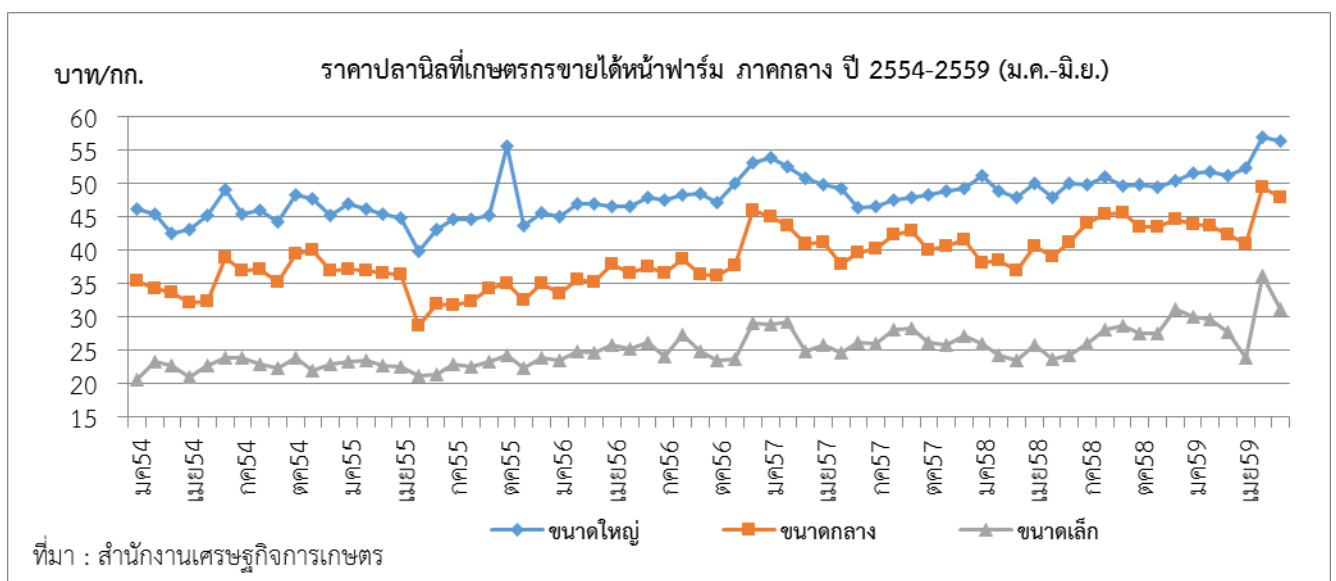
ตารางที่ 2 ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ภาคกลาง ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2558	2559	%Δ59/58	2558	2559	%Δ59/58	2558	2559	%Δ59/58
ม.ค.	26.07	30.00	15.1%	38.00	43.91	15.6%	51.07	51.60	1.0%
ก.พ.	24.29	29.63	22.0%	38.50	43.75	13.6%	48.90	51.68	5.7%
มี.ค.	23.52	27.64	17.5%	37.02	42.37	14.5%	47.79	51.24	7.2%
เม.ย.	25.81	23.85	-7.6%	40.50	41.01	1.3%	50.08	52.33	4.5%
พ.ค.	23.71	36.15	52.5%	39.12	49.34	26.1%	47.87	56.91	18.9%
มิ.ย.	24.20	31.22	29.0%	41.20	47.90	16.3%	50.08	56.29	12.4%
ก.ค.	25.94			44.07			49.76		

ส.ค.	28.19			45.38			50.95		
ก.ย.	28.70			45.63			49.61		
ต.ค.	27.55			43.44			49.81		
พ.ย.	-			-			49.38		
ธ.ค.	31.10			44.69			50.44		
เฉลี่ย	26.28	29.75		41.60	44.71		47.82	53.34	
3 เดือน	24.63	29.09	18.1%	37.84	43.34	14.5%	49.25	51.51	4.6%
6 เดือน	24.60	29.75	20.9%	39.06	44.71	14.5%	49.30	53.34	8.2%
9 เดือน	25.60			41.05			49.57		
12 เดือน	26.28			41.60			49.65		

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร



ภาพที่ 2 ราคาปาลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ภาคกลาง ปี 2554-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

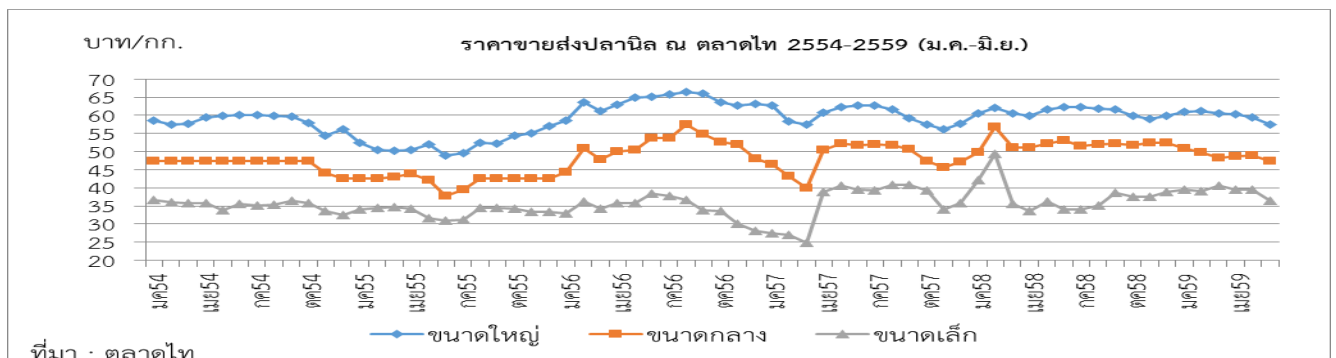
ตารางที่ 3 ราคาขายส่ง ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2558	2559	%Δ59/58	2558	2559	%Δ59/58	2558	2559	%Δ59/58
ม.ค.	42.19	39.45	-6.5%	49.84	50.80	1.9%	60.65	60.88	0.4%
ก.พ.	49.38	39.03	-21.0%	56.84	49.91	-12.2%	62.18	61.10	-1.7%
มี.ค.	35.51	40.50	14.1%	51.02	48.31	-5.3%	60.56	60.53	0.0%
เม.ย.	33.53	39.45	17.7%	51.08	48.77	-4.5%	59.85	60.30	0.8%
พ.ค.	36.32	39.42	8.5%	52.32	48.95	-6.4%	61.66	59.47	-3.6%
มิ.ย.	34.08	36.48	7.0%	53.15	47.50	-10.6%	62.32	57.50	-7.7%
ก.ค.	34.03			51.58			62.24		
ส.ค.	35.05			52.00			61.88		

ก.ย.	38.52			52.17			61.57		
ต.ค.	37.58			51.84			59.95		
พ.ย.	37.50			52.50			59.00		
ธ.ค.	38.92			52.50			59.97		
เฉลี่ย	37.72	39.06		52.24	49.04		60.99	59.96	
3 เดือน	42.36	39.66	-6.4%	52.57	49.67	-5.5%	61.13	60.84	-0.5%
6 เดือน	38.50	39.06	1.4%	52.38	49.04	-6.4%	61.21	59.96	-2.0%
9 เดือน	37.62			52.22			61.29		
12 เดือน	37.72			52.24			60.99		

ที่มา : www.talaadthai.com



ภาพที่ 3 ราคาขายส่งปลานิล ณ ตลาดไท ปี 2554-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

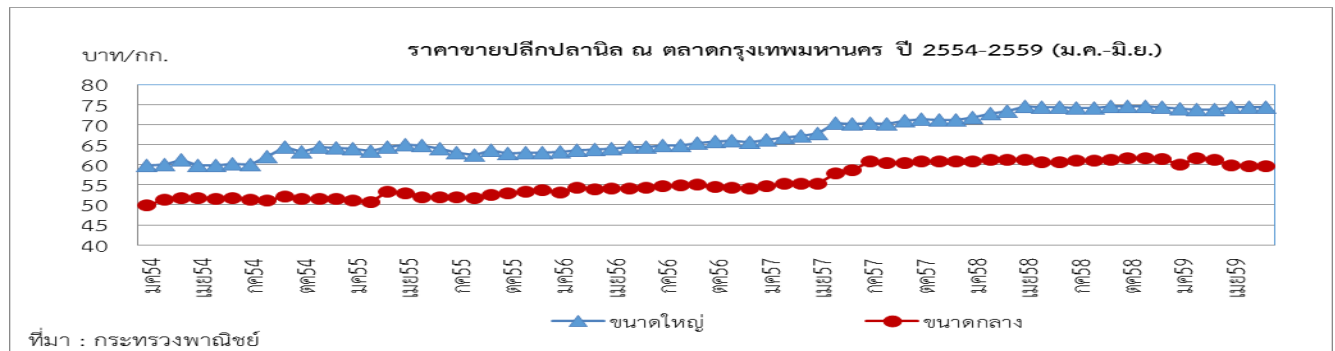
ตารางที่ 4 ราคาขายปลีก ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2558	2559	%Δ59/58	2558	2559	%Δ59/58
ม.ค.	60.86	60.07	-1.3%	71.83	73.92	2.9%
ก.พ.	61.20	61.66	0.8%	72.82	73.76	1.3%
มี.ค.	61.32	61.32	0.0%	73.29	73.86	0.8%
เม.ย.	61.15	59.78	-2.2%	74.54	74.34	-0.3%
พ.ค.	60.64	59.61	1.7%	74.33	74.40	0.1%
มิ.ย.	60.64	59.66	-1.6%	74.33	74.29	-0.1%
ก.ค.	60.98			74.25		
ส.ค.	61.09			74.25		
ก.ย.	61.32			74.48		
ต.ค.	61.55			74.61		
พ.ย.	61.55			74.58		
ธ.ค.	61.43			74.31		
เฉลี่ย	61.14	60.35		73.97	74.10	
3 เดือน	61.13	61.02	-0.2%	72.65	73.85	1.7%
6 เดือน	60.97	60.35	-1.0%	73.52	74.10	0.8%

9 เดือน	61.02	73.79
12 เดือน	61.14	73.97

ที่มา : <http://www.price.moc.go.th>



ภาพที่ 4 ราคาขายปลีกปลานิล ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ปี 2554-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

3. สถานการณ์การค้าของประเทศไทย

3.1 การส่งออก

ปริมาณการส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ปริมาณ 4,344.4 ตัน คิดเป็นมูลค่า 340.8 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -17.5%, -10.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา รูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่ส่งออกมากที่สุด คือ ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง คิดเป็นสัดส่วน 59.9% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง 38.3% ปลานิลมีชีวิต 1.0% เนื้อปลาแช่เย็น 0.7% และปลานิลสดแช่เย็น 0.1% ตามลำดับ (ตารางที่ 5, ภาพที่ 5) โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา 38.7% กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง 28.6% กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 17.0% แคนาดา 4.8% กลุ่มประเทศแอฟริกา 3.7% เกาหลีใต้ 2.3% กลุ่มอาเซียน 2.0% และประเทศอื่นๆ 2.9% (ภาพที่ 6)

ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลานิลของประเทศไทย ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

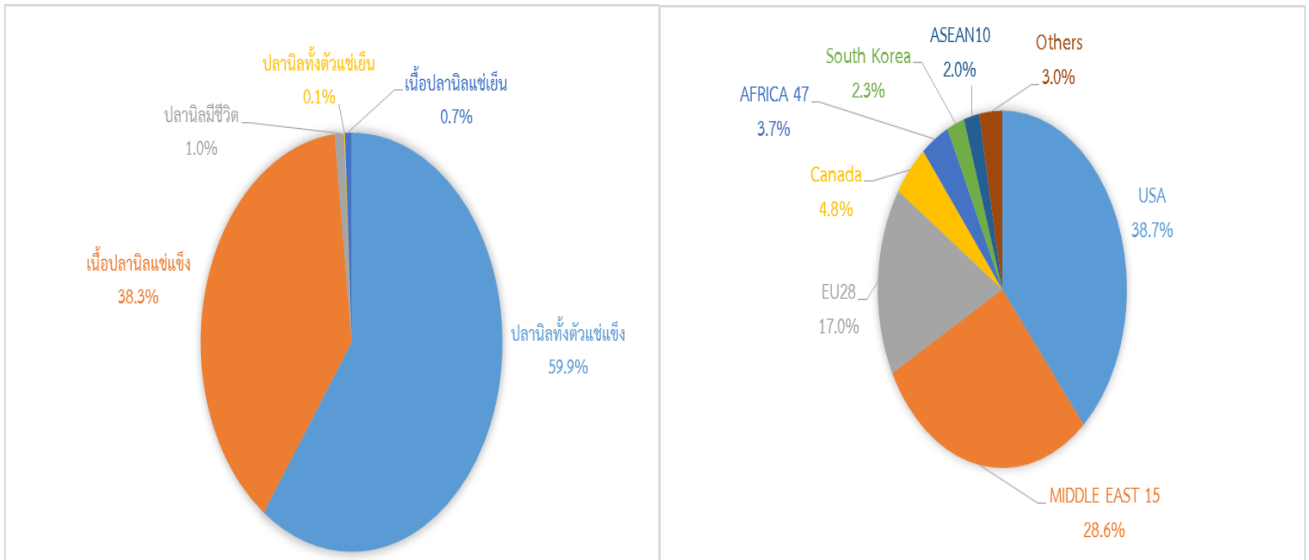
ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	4,546.3	240.2	3,601.1	204.4	-20.8	-14.9
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	706.3	138.6	630.9	130.4	-10.7	-5.9
3	ปลานิลมีชีวิต	5.7	0.2	58.7	3.4	929.8	1,600.0
4	เนื้อปลาแช่เย็น			50.6	2.3		
5	ปลานิลสดแช่เย็น	10.9	0.7	3.1	0.3	-71.6	-57.1
รวม		5,269.2	379.7	4,344.4	340.8	-17.6	-10.2

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

รหัสพิกัดปลานิลและผลิตภัณฑ์ :

03019940003	ปลานิลมีชีวิต	03027100001	ปลานิลสดแช่เย็น	03032300000	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง
03043100001	เนื้อปลานิลฟิลเลแช่เย็น	03045100002	เนื้อปลานิลแบบอื่นๆแช่เย็น	03046100000	เนื้อปลานิลฟิลเลแช่แข็ง
03049300003	เนื้อปลานิลแบบอื่นๆแช่แข็ง	03055990003	ปลานิลแห้งไม่รมควัน		



ภาพที่ 5 สัดส่วนมูลค่ารูปแบบผลิตภัณฑ์พลาสติกส่งออกช่วง 6 เดือนแรก ปี59

ภาพที่ 6 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกพลาสติกไปยังกลุ่มประเทศต่างๆ ช่วง 6 เดือนแรก ปี59

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

(1) สหรัฐอเมริกา (USA)

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับหนึ่งสำหรับสินค้าพลาสติก ในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ประเทศไทยส่งออกพลาสติกไปยังสหรัฐฯ ปริมาณ 838.3 ตัน คิดเป็นมูลค่า 131.8 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา -10.9% และ -12.5% ตามลำดับ สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปแบบเนื้อพลาสติกแข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.3 รองลงมาเป็น พลาสติกหัตถ์ตัวแข็ง คิดเป็นร้อยละ 15.7 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การส่งออกพลาสติกของประเทศไทยไปสหรัฐอเมริกา ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	เนื้อพลาสติกแข็ง	564.5	126.9	494.0	111.2	-12.5	-12.4
2	พลาสติกหัตถ์ตัวแข็ง	376.7	23.7	344.3	20.6	-8.6	-13.1
รวม		941.2	150.6	838.3	131.8	-10.9	-12.5

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(2) กลุ่มตะวันออกกลาง (MIDDLE EAST 15)

กลุ่มตะวันออกกลางเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับสองรองจากสหรัฐฯ ประเทศไทยส่งออกพลาสติกไปยังกลุ่มตะวันออกกลางในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ปริมาณ 1,836.6 ตัน มูลค่า 97.4 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลงในช่วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา -18.6%, -9.2% ตามลำดับ สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปแบบพลาสติกหัตถ์ตัวแข็ง ร้อยละ 97 และเนื้อพลาสติกแข็ง ร้อยละ 2.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การส่งออกพลาสติกของประเทศไทยไปกลุ่มตะวันออกกลาง ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

ปริมาณ : ตัน มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	2,249.9	106.7	1,786.0	95.1	-20.6	-10.9
2	ปลานิลสดแช่เย็น	7.5	0.6				
3	เนื้อปลานิลแช่เย็น			50.6	2.3		
รวม		2,257.4	107.3	1,836.6	97.4	-18.6	-9.2

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(3) กลุ่มสหภาพยุโรป (EU 28)

ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2559 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU 28) จำนวน 789.0 ตัน มูลค่า 58.0 ล้านบาท ปริมาณลดลง -6.6 % แต่มูลค่าเพิ่มขึ้น +15.3 % ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปปลานิลทั้งตัวแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.2 รองลงมาเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 25.8(ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU 28) ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	803.2	43.5	720.0	43.1	-10.4	-0.9
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	41.2	6.8	69.0	14.9	67.5	119.1
รวม		844.4	50.3	789.0	58.0	-6.6	15.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(4) กลุ่มประเทศแอฟริกา (AFRICA 47)

ช่วง 6 เดือนแรก ในปี 2559 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศแอฟริกา (AFRICA 47) จำนวน 200.6 ตัน มูลค่า 12.6 ล้านบาท ปริมาณลดลง -36.2 % แต่มูลค่าเพิ่มขึ้น +0.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปปลานิลทั้งตัวแช่แข็งทั้งหมด(ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศแอฟริกา ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	314.2	12.5	200.6	12.6	-36.2	0.8
รวม		314.2	12.5	200.6	12.6	-36.2	0.8

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(5) กลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN 10)

ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN 10) ในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 จำนวน 174 ตัน มูลค่า 7.0 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +234.0 %, +218.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วง

เดียวกันปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าเป็นปลานิลมีชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมาเป็นปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง ร้อยละ 28.9 เนื้อปลานิลแช่แข็งมากที่สุด ร้อยละ 20.3 และปลานิลสดแช่เย็น ร้อยละ 0.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN10) ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	35.2	1.1	90.9	2.0	158.2	81.8
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	7.8	0.8	23.3	1.4	198.7	75.0
3	ปลานิลมีชีวิต	5.7	0.2	58.7	3.5	929.8	1,650.0
4	ปลานิลสดแช่เย็น	3.4	0.1	1.1	0.1	-67.6	0.0
รวม		52.1	2.2	174.0	7.0	234.0	218.2

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

3.2 การนำเข้า

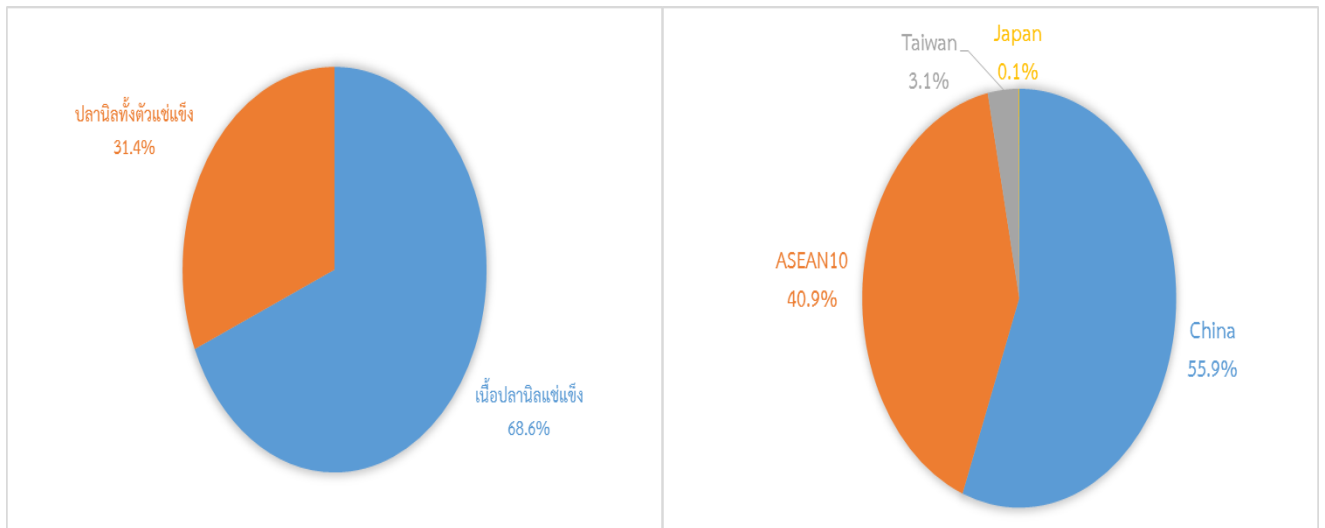
ปริมาณการนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 ปริมาณ 236.8 ตัน มูลค่า 29.2 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -48.4%, -44.7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา โดยมีรูปแบบการนำเข้า คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 68.6 และปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง ร้อยละ 31.4 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมด (ตารางที่ 11, ภาพที่ 7) โดยมีตลาดนำเข้าหลักจากประเทศจีน 55.9% กลุ่มประเทศอาเซียน 40.9% ไต้หวัน 3.1% และประเทศญี่ปุ่น 0.1% (ภาพที่ 8)

ตารางที่ 11 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลานิลของประเทศไทย ปี 2558-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)		2559 (ม.ค.-มิ.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	231.7	40.0	99.8	20.0	-56.9	-50.0
2	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	227.6	12.8	137.0	9.2	-39.8	-28.1
รวม		459.3	52.8	236.8	29.2	-48.4	-44.7

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร



ภาพที่ 7 สัดส่วนรูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่นำเข้าช่วง 6 เดือนแรกปี 59

ภาพที่ 8 แสดงสัดส่วนมูลค่านำเข้าปลานิลจากประเทศต่างๆ ช่วง 6 เดือนแรกปี 59

4. สถานการณ์การผลิตและการค้าของโลก

4.1 สถานการณ์การผลิตของโลก

ผลผลิตปลานิลของโลกในปี 2556 จำนวน 5.47 ล้านตัน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 4.82 ล้านตัน คิดเป็น 88% ของผลผลิตทั้งหมด และจากการจับธรรมชาติ 0.65 ล้านตัน คิดเป็น 12% ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียถึง 3.23 ล้านตัน คิดเป็น 59% ของผลผลิตปลานิลโลก (FAO, 2558)

4.2 สถานการณ์การค้าของโลก

(1) ประเทศจีน

ช่วงต้นปีประเทศจีนประสบกับสภาพอากาศที่หนาวเย็น ส่งผลต่อการผลิตปลานิล คาดว่าปีนี้ผลผลิตปลานิลของประเทศจีนจะลดลง ราคาปลานิลน่าจะปรับตัวสูงขึ้น แต่ทั้งนี้ตลาดหลักที่จีนส่งออกอย่างเช่น สหรัฐฯ และกลุ่มประเทศยุโรป เศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัว และมีประเด็นการตรวจพบเจอยาปฏิชีวนะที่จีนใช้ในการเลี้ยงปลานิล ทำให้ความต้องการปลานิลลดลง ราคาปลานิลในตลาดโลกยังคงลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา

ปริมาณการส่งออกครั้งแรก 2559 ของประเทศจีน อยู่ที่ 168,100 ตัน ลดลงเล็กน้อย -0.1% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา โดยส่งออกในรูปแบบเนื้อปลานิลฟิเลตแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วน 40% (ลดลง -2.8% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) รองลงมา คือ ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 34 (ลดลง -3.9% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) และเนื้อปลานิลชุบเกล็ดขนมปัง คิดเป็นสัดส่วน 26% (เพิ่มขึ้น +10.3% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เนื่องจากมีการส่งออกไปยังตลาดแอฟริกาเพิ่มขึ้น รวมทั้งยังมีตลาดสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ที่สุดสำหรับรูปแบบผลิตภัณฑ์เนื้อปลานิลชุบเกล็ดขนมปัง ของจีน) (INFOFISH Trade News No.14/2016)

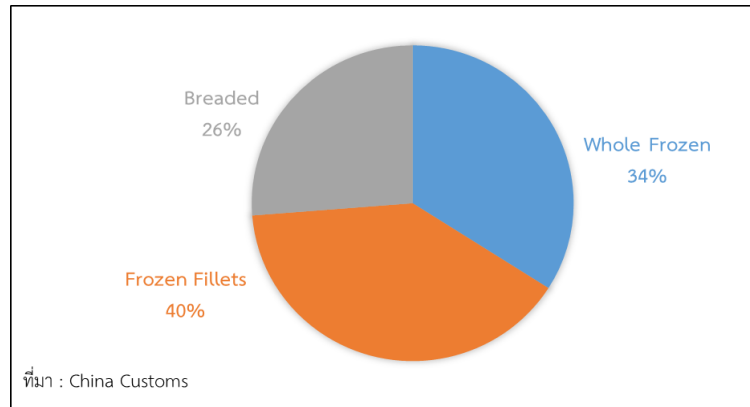
ตารางที่ 12 ปริมาณการส่งออกปลานิลของจีน ปี 2557-2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : พันตัน

รูปแบบ	2557	2558	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)	2559 (ม.ค.-มิ.ย.)	%Δ	สัดส่วน (%)
Whole frozen	139.0	132.6	59.5	57.2	-3.9%	34%
Frozen fillets	170.3	153.2	68.7	66.8	-2.8%	40%

Breaded	92.5	105.4	40.0	44.1	10.3%	26%
รวม	401.8	391.2	168.2	168.1	-0.1%	100%

ที่มา : China Customs



ภาพที่ 9 แสดงสัดส่วนปริมาณการส่งออกปลานิลของจีน ช่วง 6 เดือนแรก ปี 59 (ม.ค.-มิ.ย.)

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้จัดอันดับความนิยมบริโภคสินค้าอาหารทะเล (Seafood) ของชาวอเมริกาในปี 2556 พบว่า ปลานิลอยู่อันดับที่ 4 รองจาก กุ้ง ปลาแซลมอน และปลาทูน่า

สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก ช่วง 6 เดือนแรก ปี 2559 สหรัฐนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ 100,462.4 ตัน คิดเป็นมูลค่า 404.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณ และมูลค่าลดลง -9.9%, -20.9% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา โดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์นำเข้าดังนี้ (ตารางที่ 12)

1. เนื้อปลานิลฟิลเล่แช่แข็ง (fillet frozen) จำนวน 67,203.5 ตัน (คิดเป็น 66.89 % ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 280.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณและมูลค่าลดลง -13.8%, -23.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากจีนเป็นหลัก 82.5% อินโดนีเซีย 10.1% เม็กซิโก 2.8% ไต้หวัน 2.1% ไทย 1.1% และอื่นๆ 1.4%

สำหรับราคาเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่แข็งที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 4.17 เหรียญสหรัฐ/กก.ราคา ลดลง -10.7% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปี 2558 ซึ่งราคาอยู่ที่ 4.67 เหรียญสหรัฐ/กก.

สหรัฐนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 5 จำนวน 482.2 (คิดเป็น 0.7%) มูลค่า 3.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็น 1.1%) ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -19.0% และ -23.6% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา ราคาเฉลี่ยที่สหรัฐนำเข้าจากประเทศไทยอยู่ที่ 6.42 เหรียญสหรัฐ/กก. (-5.7%) ราคาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคู่แข่งอย่างจีนที่ขายกิโลกรัมละ 3.86 เหรียญสหรัฐ

2. ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง (whole frozen) จำนวน 19,454.7 ตัน (คิดเป็น 19.36% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 35.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณและมูลค่าลดลง -1.0%, -16.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากจีนเป็นหลัก คิดเป็น 61.2% ไต้หวัน 31.4% เวียดนาม 3.1% ไทย 1.6% และอื่นๆ 2.7%

สำหรับราคาปลานิลทั้งตัวแช่แข็งที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 1.83 เหรียญสหรัฐ/กก.ราคา ลดลง -15.2% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งราคาอยู่ที่ 2.15 เหรียญสหรัฐ/กก.

ทั้งนี้สหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 4 จำนวน 330.9 ตัน (คิดเป็น 1.7%) มูลค่า 0.6 ล้านดอลลาร์ (คิดเป็น 1.6%) ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -32.3 % และ -37.1% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา สำหรับราคาเฉลี่ยที่สหรัฐนำเข้าจากประเทศไทย 1.75 เหรียญสหรัฐ/กก.(-7.0%) ซึ่งเป็นราคาเดียวกันกับที่สหรัฐนำเข้าจากจีน

3. เนื้อปลานิลฟิลเล่แช่เย็น (fillet fresh) จำนวน 13,056.5 ตัน (คิดเป็น 13.00% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 86.3 ล้านดอลลาร์ ปริมาณและมูลค่าลดลง -2.9%, -16.6% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากฮอนดูรัสมากที่สุด คิดเป็น 36.5% รองลงมา คือ โคลัมเบีย 25.0% คอสตาริกา 19.6% เอกวาดอร์ 7.3% เม็กซิโก 4.3% บราซิล 3.2% และอื่นๆ 4.1% ทั้งนี้สหรัฐมีการนำเข้าปลานิลจากประเทศโคลัมเบียเพิ่มขึ้น เนื่องจากทั้ง 2 ประเทศมีข้อตกลงจัดทำการค้าเสรีระหว่างกัน (Free Trade Agreement : FTA)

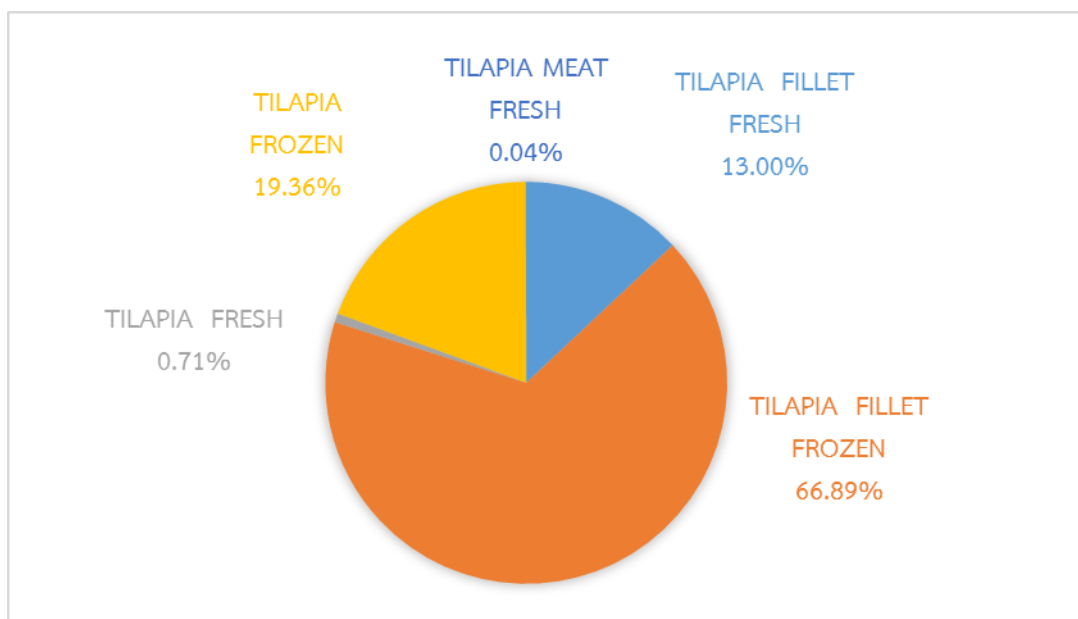
สำหรับราคาเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่เย็นที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 6.61 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคา ลดลง -14.2% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปี 2558 ซึ่งราคาอยู่ที่ 7.70 เหรียญสหรัฐ/กก.

สหรัฐมีการนำเข้าเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่เย็นจากประเทศไทยเพียงเล็กน้อย ปริมาณ 19 ตัน เนื่องจากกระยะทางขนส่งจากประเทศไทยไปยังสหรัฐไกลกว่าทางคู่แข่งอย่างกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ ซึ่งมีผลต่อต้นทุนค่าขนส่งและคุณภาพเนื้อปลา/ความสดของปลา ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันผลิตภัณฑ์ประเภทนี้กับกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ได้

4. ปลานิลทั้งตัวแช่เย็น (fresh) จำนวน 709.1 ตัน (คิดเป็น 0.71% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 2.7 ล้านดอลลาร์ ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +56.1%, +25.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากเมียนมาร์เป็นหลัก 43.9% ปากีสถาน 19.2% โคลัมเบีย 13.1% ฮอนดูรัส 10.1% บังคลาเทศ 9.6% และอื่นๆ 4.1%

สำหรับราคาปลานิลแช่เย็นที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 3.75 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาลดลง -19.8% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งอยู่ที่ 3.75 เหรียญสหรัฐ/กก.

5. เนื้อปลานิลแช่เย็น (meat fresh) จำนวน 38.6 ตัน (คิดเป็น 0.04% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 0.13 ล้านดอลลาร์ โดยนำเข้ามาจากประเทศจีนทั้งหมด สำหรับราคาเนื้อปลานิลแช่เย็นที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 3.32 เหรียญสหรัฐ/กก.(ภาพที่ 10) (ตารางที่ 13)



ภาพที่ 10 แสดงสัดส่วนปริมาณการนำเข้าปลานิลของสหรัฐอเมริกาในช่วง 6 เดือนแรกปี 59

ตารางที่ 13 ปริมาณการนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2548- 2559 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : ตัน

รูปแบบผลิตภัณฑ์/ ปี	Whole frozen	Filletts frozen	Filletts fresh	Fresh	Meat fresh	Total
2548	56,524.2	55,615.3	22,729.1	-	-	134,868.6
2549	60,772.2	74,381.4	23,100.5	-	-	158,254.1
2550	46,942.9	100,636.3	26,176.0	-	-	173,755.2
2551	49,647.7	103,735.1	26,082.0	-	-	179,464.8
2552	44,174.4	114,762.5	24,357.9	-	-	183,294.8
2553	40,892.2	150,827.8	23,721.7	-	-	215,441.7
2554	39,649.3	132,445.7	24,384.2	-	-	196,479.2
2555	35,261.7	168,291.1	20,705.2	290.1	3,901.2	228,449.3
2556	41,774.7	159,879.6	26,764.8	456.7	51.2	228,927.0
2557	39,871.1	164,913.3	25,412.8	446.9		230,644.1
2558	41,252.1	157,636.8	24,991.8	1,144.2	-	225,024.9
2558 (ม.ค.-มิ.ย.)	19,642.0	77,943.5	13,442.2	454.2	-	111,481.9
2559 (ม.ค.-มิ.ย.)	19,454.7	67,203.5	13,056.5	709.1	38.6	100,462.4
% Δ ปี 58/59	-0.1%	-13.8%	-2.9%	+56.1%	-	-9.9%
สัดส่วนปี 59 (ม.ค.-มิ.ย.)	19.36	66.89	13.00	0.71	0.04	100.0

ที่มา:(www.st.nmfs.gov)

5. ปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงปลานิลในประเทศไทย

5.1 ด้านการผลิต

5.1.1 ขาดแคลนพันธุ์ปลานิลที่มีคุณภาพ เลี้ยงไม่โต และบางช่วงมีการขาดแคลนลูกพันธุ์ปลานิล โดยเฉพาะในช่วงที่มีอัตราการฟักไข่ได้ปริมาณน้อย เช่น ช่วงอุณหภูมิสูงมากในฤดูร้อน และช่วงอุณหภูมิต่ำในฤดูหนาว

5.1.2 ผลผลิตปลานิลเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งอยู่ที่ 428 กก./ไร่

5.1.3 การขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล ส่งผลให้จำนวนฟาร์มปลานิลที่ได้มาตรฐาน GAP มีน้อยมากไม่ถึง 1% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด อีกทั้งเกษตรกรขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาฟาร์มให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากราคาจำหน่ายปลานิลที่ได้มาตรฐาน GAP ไม่ได้สูงขึ้น

5.1.4 ภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้งในช่วงต้นปี มีน้ำไม่เพียงพอในการเลี้ยงปลา หน้าฝนมาล่าช้ากว่าปกติ แม้ปริมาณฝนตกชุกมาก แต่บางพื้นที่ก็ยังไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้เพียงพอกับการเลี้ยงปลา อีกทั้งสภาพอากาศค่อนข้างร้อนจัดช่วงกลางวัน หากมีปริมาณฝนตกควบคู่กัน ส่งผลให้ปลาปรับตัวไม่ทัน ป่วยตายได้ง่าย

5.1.5 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง

5.2 ด้านการตลาด

5.2.1 ตลาดปลานิลไทย ผลผลิตบริโภคภายในประเทศ 90% ส่งออกน้อยเพียง 10% สินค้าปลานิลส่วนใหญ่ส่งไปขายยังตลาดระดับล่าง ในรูปแบบปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง ซึ่งมีมูลค่าต่ำ ยังไม่สามารถที่จะเข้าไปครองตลาดสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้บริโภครายใหญ่ของโลก ไทยมีส่วนการตลาดเพียง 1-2% ในรูปแบบปลาทั้งตัวแช่แข็ง และเนื้อปลานิลแช่แข็ง

5.2.2 การจำหน่ายผลผลิตปลานิลไทย ยังคงผ่านพ่อค้าคนกลางหลายระดับ ซึ่งยังขาดตลาดปลานิลหรือศูนย์ซื้อขายปลานิลของกลุ่มเกษตรกรโดยตรง

5.2.3 ผู้ส่งออกขาดแคลนวัตถุดิบในการส่งออก เนื่องจากความต้องการบริโภคปลาภายในประเทศสูง อีกทั้งราคาที่จำหน่ายหน้าฟาร์มค่อนข้างสูง จนผู้ส่งออกไม่สามารถซื้อวัตถุดิบมาเพื่อทำการแปรรูปส่งออกได้

5.2.4 ปัญหาด้านสินค้าปลานิลที่ดีคืนกลับมายังประเทศไทย เนื่องจากไม่ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของลูกค้า (ขนาด คุณภาพ)

6. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

6.1 ด้านการผลิต

6.1.1 กรมประมงได้พัฒนาและปรับปรุงลูกพันธุ์ปลานิลจิตลดาพันธุ์ที่ดีและแจกจ่ายให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดทั่วประเทศนำไปผลิตเป็นพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกพันธุ์ที่ดีมีคุณภาพแจกจ่ายแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลต่อไป

6.1.2 กรมประมงจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะเลี้ยงปลานิลครบวงจรระหว่างปี 2558-2560 ตามแผนการปรับโครงสร้างและพัฒนากิจการผลิตสินค้าประมงเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการเลี้ยงและยกระดับมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงให้ได้มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น เพิ่มมูลค่าสินค้าปลานิล และการรวมกลุ่มเกษตรกร

6.1.3 สนับสนุนเกษตรกรรวมกลุ่ม เพื่อช่วยให้มีอำนาจต่อรองการซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาที่ถูกลง รวมทั้งการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

6.2 ด้านการตลาด

6.2.1 กรมประมงได้สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยการพัฒนาเครือข่ายอุตสาหกรรมปลานิล 4 ภาค ให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ปลานิล และเพิ่มช่องทางการตลาดให้เครือข่าย

6.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่ม ขายผลผลิตปลานิลส่งตรงไปยังผู้บริโภคโดยตรง

6.2.3 ส่งเสริมให้ผู้ส่งออกมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์หลากหลาย เพื่อเพิ่มมูลค่า ทดแทนการส่งออกในรูปแบบปลาทั้งตัวแช่แข็ง ซึ่งมีมูลค่าต่ำ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลานิลให้ได้มาตรฐานตรงความต้องการของผู้นำเข้า เพื่อป้องกันตลาดระดับบนที่มีอำนาจการซื้อเพิ่มขึ้น

.....

เอกสารและสิ่งที่น่าสนใจ

1. สถิติผลผลิตปลานิล : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กรมประมง
2. ราคาปลานิล : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ตลาดไท, กระทรวงพาณิชย์
3. สถิติการส่งออกและนำเข้าปลานิลของประเทศไทย : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ, กองประมงต่างประเทศ
4. สถิติการนำเข้าปลานิลของประเทศไทย : www.st.nmfs.gov
5. เอกสารโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะเลี้ยงปลานิลครบวงจร 2558-2560